

השבוע מלאו עשר שנים ל"נר".
אודה לבורא עולם, שזיכני לפרנס
ולהוציא לאור את העלון
"נר לשולחן שבת"
והגענו בסיעתא דשמיא
לעלון מספר 400!

נר לשולחן שבת

פרשת מי תשא

גליון 400

בכל עניני העלון
נתנאל רוזנבלט
רח' צבי 21 ב"ב 5791486
©
ניתן לקבל את העלון בכתובת
ner4499@gmail.com

במקום תשובה לקח רבי שמואל את ידי בידו ואמר לי: 'אספר לך, הכרת בוודאי את פלוני כורך הספרים, ואת המדפיס פלוני ועל אלמוני לא שמעת?'
הוא נקב לי בשמותיהם, והסביר, גם הם נסתנוורו מן הממון שהשפיעו עליהם בעלי השתי והערב, ואף הם לא עשו דבר מלבד שהדפיסו או כרכו את צלמיהם, ובסופו של דבר הכסף אבד להם, והם עצמם, אחד נתעווור והשני לא הוציא שנתו, ואף השלישי מת קודם זמנו!!!'
אמנם הוסיף 'אין כל איסור מפורש לכך על פי דין תורה, אבל...'
מסרתי את דברי רבי שמואל סלנט לשותפי, וכמובן שאת ההזמנה לא קיבלנו, ואותו מתווך פנה לדפוסים אחרים.

בשש - איחור - בא בשש'
בפרשת השבוע מציינו 'ממלח': נחלקו הראשונים בביאור מילה זאת. **רש"י פירש** כי לשון ממולח הוא שיהא מעורב יפה בשחיקתו, דומה לו 'מלחין', על שהם מהפכים את המים במשוטים כשמנהיגין את הספינה, כאדם שטורף בכף ביצים, לערבן יפה.
והרמב"ן כתב: חכמי הספנים נקראו 'מלחים', שהם יודעים טעם הים כאילו הם מרגישים במליחותו ובמתקנותו, כלומר יודעים מתי יהיה מתוק ונאות להולכי הים, או מתי הוא רע ומר להם.
(ל"ה ועיי"ש במפרשים)
'צפוף' מלשון צף - מרוב העם, היו נדחקים במקדש, באין מקום לנטות, היו זקופים כקורה והרגלים היו צפים באויר. (רש"י יומא כא.)

עתה, לאחר כמה וכמה שנים אני מהרהר ומוצא כי אף אחד מבין אלו שנענו להזמנה אותה דחינו לא הגיעו לימי זקנה...
כיום כשאני כותב את זכרונותי, אמרתי אשאל את רבינו הגאון רבי צבי פסח פרנק לפרש הדברים, הרי אין כל איסור מפורש על כך, ועל מה ולמה נענשו אנשים אלה בעונש כרת?!

רבינו ענה כדברים האלה: 'בכל מקום בתורה שנזכר 'לא תעשה' אין כל זכר לביטוי חריף 'קל קנא', ורק בעבודה זרה אחד משלושת הלאוים שיהודי חייב להרג ולא לעבור נזכרות המלים 'קל קנא - פוקד עוון' - כל מי שיש לו רק מגע עם ריח של עבודה זרה בא על עונשו!'
(בשערך ירושלים - "שמואל בדורו")

"לא תשתוה לאל אחר כי ה' קנא שמו קל קנא הוא". (ל"ד י"ד) מעשה בשתי וערב

מתוך זכרונותיו של המדפיס הירושלמי הנודע, רבי יהודה אהרן סגל וייס: **היה זה בשנת תרס"ה**, כאשר עליית עולי הרגל הנוצרים לארץ ישראל החלה להתגבר.
כל כנסיה נוצרית היו לה קשרים חזקים עם ארץ מוצאה. ענין אסיפת הכספים שלהם מהווה פרק מיוחד בריבוי בתי היראה שלהם בעיר הקודש. לכל מדינה היו באי כוחה הדתיים כאן, וכל כנסיה דאגה להגביר את השפעתה. כסף תועפות היה זורם לשם כך מוחץ לארץ. חנויות מיוחדות היו להם בירושלים למכור תמונות ומזכרות ממזרחיהם וכנסיותיהם לצליינים.
בתי דפוס משוכללים היו לצרפתים, לארמנים וליוונים, ואף הם בעונת הצליינות היו מוסרים עבודות לבתי דפוס יהודיים. הכנסיות שלא היו להן בתי דפוס היו מוסרים את עבודותיהן ליהודים. המחירים ששלמו היו גבוהים והתפרנסו מזה יפה.
יהודי גרוזיני בשם שוילי, עשיר מופלג, הביא לנו לדפוס חמישים אלף מעטפות, הוא לא עמד על המחיר ושילם במיטב כספו. המעטפות היו רגילות, והיינו צריכים להדפיס עליהן את השם והכתובת של הכנסיה הפרובוסלבית. הדפסנו אותן.
לאחר הזמנה זו הביא לנו אותו יהודי מכתבים ועליהם תמונת הכנסיה במגרש הרוסים, ועליה מתנוסס שתי וערב שלהם.
אנו סרבנו לקבל הזמנה זו, לא הסכמנו להדפיס צלב בשום אופן. אותו יהודי נטפל אלינו והביא לנו ראיות חותכות מדפוסים יהודיים אחרים המדפיסים צלבים, ואנו בשלנו. לבסוף הציע לנו לשאול את הגאון רבי שמואל סלנט.
עליתי אל רבינו. כדרכו, קיבלני בסבר פנים יפות מבלי לדעת מי אני, כי סגי נהור היה. לאחר שסיפרתי מי אני, ביקש שאספר על אבי מורי זצ"ל, ואגב שיחה אמרתי מה הביאני להטריחו בשאלה.

"פן תכרות ברית ליושב הארץ... ולקחת מבנתיו לבניך". (ל"ד ט"ו-ט"ז)
את שני המעשים הבאים סיפר ידידי, ת"ח יקר הר"ר א"א **"התקשר אלי יהודי 'מתחזק'**, משומעי שיעורי ברמת גן ושאל מה לומר לבחורה בת משפחתו שעומדת להתחתן עם גוי.
'תגייד לה שהיא נותנת בעיטה לעם ישראל!' הגיב האיש 'אבל קשה לי לומר לה זאת, היא אחיינית שלי, הרי סוף סוף ילדיה יהודים...'
כיון שאני מכיר את משפחתו, שאלתיו האם היא בתו של פלוני? הוא ענה בחיוב.
פלסתי אנחת רווחה וחיוך רחב השתרר על פני, ברוך ה', תאמר 'ברוך מקדש עמו ישראל...'
הדוד הזה שלך נשוי עם גיורת, שהיתה מתנדבת בקיבוץ - גיור של קיבוץ. הבת הזו שלו שמוחזקת בעיני כל מכריה כיהודיה, למעשה איננה יהודיה. וכך, במקום להתחתן עם יהודי היא יוצאת מהמערכת. תברך אותם שיהיו להם יחד חיים מאושרים!

מעשה שני סיפר הר"ר א"א

החברות שלי בתחילת דרכי בישיבת "נתיבות עולם" היה בן קיבוץ ממוצא קנדי. הוא היה עובר תנודות מן הקצה לקצה. היו זמנים שהיה מתחזק מאד, תפילות, התמדה, מדקדק במצוות. פתאום היה נעלם מהישיבה לכמה חודשים, והיו מגיעות אלינו לישיבה שמועות ועדויות שראו אותו חילוני לגמרי, אין שבת, אין מצוות, בלי תפילין וציצית, גילח את זקנו - מתנהג כמו גוי... לא היו דברים כאלה בישיבה, תנודות קיצוניות כאלו.

אחד הנוגעים בדבר החליט לבדוק את יהדותו, התברר שאמו גיורת, גירות של קיבוץ.

ראש הישיבה, הג"ר רבי יוסף ברוך ניגש למרן הרב שך, סיפר לו את הדברים, ושאלו מה עליו לעשות.

אחרי שדחה אותו מספר פעמים השיבו מרן: 'אם הוא יהודי, מצוה לקרבו, ואם הוא גוי, אסור ללמדו תורה, אם כן מה נעשה? אם הוא יבוא לפנינו אין לנו רשות להתעלם ממנו, אבל אם לא יבוא, אין חיוב לחזר אחריו ולשכנע אותו לחזור לישיבה.'

המופת הוא - מעניין, כי מאז הפסק הזה, הוא לא חזר לישיבה!
(נ"ר לשולחן שבת)

השבת חל יום הזכרון לרבינו גאון הדור ותפארתו, עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, ראש ישיבת "קול תורה

"ואמלא אותו רוח אלוקים בחכמה ובתבונה וברדת..."

היה זה לפני עשרות שנים, בסוף השיעור ביקשו התלמידים ממרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך שיגיד להם דברי מוסר.

אמר רבי שלמה זלמן: 'זה תפקידו של המשגיח!' לשומעים זה היה נראה שהוא לא רצה להסיג את גבול המשגיח, הגאון רבי גדליה אייזמן - נזהר מאד בכבודו. (נ"ר לשולחן שבת" מאחד התלמידים)

מעשה בשמחת אירוסין. כנהוג, החלו להעביר את המטפחת לקנין, עדים, ערב, אבא, סבא, חתן וכלה, אמר להם רבינו: "תנו גם לסבתא, שגם היא תרגיש חלק מהשמחה!" (נ"ר מפ"י הג"ר צבי כהן)

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת". כתב ה"אור החיים": ללמדנו ששונה שמירה זו משאר שמירות המצוות, שקרא הכתוב לשמירה 'עשיה'. כדבריהם 'ישב אדם ובאה עבירה לידו ולא עבר, מעלה עליו הכתוב שעשה מצוה, ובשבת, בכל עת מודמנים לפניו הרבה מלאכות ותולדות, דוגמת פרטי הבישול, מקח וממכר ועוד שהאדם רגיל בהם כל השבוע, וכשהם מודמנים לו בשבת, נשמר מהם, לכן נחשב כעושה מצוה. (ל"א ט"ז)

מתורתו של מרן בהלכות שבת

חינם בערב שבת תבשילים והניחם על פלטה, ושכח להדליקה. אם הם מבושלים די צורכם וחמים, מותר להעבירם לשכנים, שהרי כל כוונתו והתעסקותו היתה להניח את הסיר על האש ואכן כך עשה, ורק שכח להדליקה, אין זה סילוק כלל, ועדיף מהנחה על גבי כסא וספסל. (מנחת שלמה" ח"ב ל"ד י"ז)

היו לפניו שני מיני מאכלים מעורבים, והוא לא מעוניין לאכול אחד מהם, מותר לו להוציאו ולהושיטו לחברו, דכיון שהוא מושיט לו על מנת שהוא יאכל, הרי זה נחשב כדרך אכילה. (שמירת שבת כהלכתה" ג' הערה י"ג ואפילו שמתכוון בזה לתקן את המאכל)

מותר לקרוא לאורה של מנורה חשמלית שיש בה כמה דרגות של עוצמת אור, ואין לחשוש שמא ישנה את העוצמה, דהחשש שמא יטה, אינו שייך אלא במקום שהנר אינו בוער היטב, וחוששים שמא יתקנו, אבל לא מצינו שנחשוש שמא יוסיף שמן על הקיים. (שם ח"א ע"ה א')

גביעי לבן מחוברים אפשר להפרידם, ואין לחוש משום מכה בפטיש, מכיון שצורת הגביעים כבר נגמרה בבית החרושת, והשאירם מחוברים באופן שיוכלו להפרידם בקלות, ואין זה נקרא גביע שאינו גמור, ואפשר גם לאכול כשהם מחוברים.

ואין זה מחתך, כיון שאינו מכונן לחתוך לפי מידה בקו ישר, וכל כוונתו היא להפרידם במקום היותר נוח. ('אורחות שבת' י"ב ב' ועוד)

השבוע ימלאו עשר שנים לפטירת הגאון האדיר רבי ישראל יעקב פישר, ראב"ד "העדה החרדית" בירושלים, כ"ה אדר א' תשס"ג

כתב הגאון רבי ישראל יעקב פישר: מה שעורר מעלת כבודו שלא ראוי להשתמש בשבת בכלים חד פעמיים, מחשש שאין זה כבוד שבת...

בוודאי מי שיש לו כח לרחוץ כלים בליל שבת עדיף, כי טוב ויפה להשתמש בכלים חשובים ויפים לכבוד השבת. אבל בזמננו שהנשים חלשות, ומגיעות לליל שבת בלי כח, אחרי יום שבו עבדו והכינו שבת, אפשר להשתמש בחד פעמי.

ואת ענין כבוד השבת יוצאים בזה שמכינים מטעמים ומאכלים לשבת, וכן שמניחים מפות יפות על השולחן. ולא צריך כבוד שבת בכל דבר ודבר, דהרי ביום כיפור מכבדים אותו בכסות נקיה, וזה כבר נחשב לכבוד היום, ואין להכביד על הציבור.

ואדרבה, מעלה היא, שכך לא ישארו כלים מלוכלכים כל השבת, ואין זה כבוד השבת שהבית מלא בזבובים וכלים מלוכלכים.

יש שלכן שוטפים את הכלים אחרי סעודת היום, ואף שהתרת לעשות כן אם ישתמשו בחלק מהכלים בסעודה שלישית, אך בכל זאת הזהיר בשבת עדיף.

(שו"ת "אבן ישראל" ח"ט ל', ח"ח ל"ב)

דנו שני גדולי עולם, רבי שלמה זלמן ורבי ישראל יעקב בהלכות שבת

שניהם פסקו כאחד: אפשר לקדש בכוס חד פעמי. ('שמירת שבת כהלכתה' מ"ז י"א, "מאור השבת" ח"ד תק"ס) מותר לערות דבר רותח לתוך כלי חד פעמי, אע"פ שעל ידי זה נעשה בו קצת שינוי צורה. (שם תק"ט)

האם יש להזהר שלא יגעו חמוצים בקוגל חם, המונח בצלחת?

רבי ישראל יעקב פישר הורה כי לכתחילה יש להחמיר בזה.

רבי שלמה זלמן התיר, שהרי חימום זה מקלקלם ואפשר שאין זה 'בישול', ואם תאמר דהוי בישול, זה מתעסק ואינו מתכוון, ומלאכה שאין צריכה לגופה. (שם ח"א ר"ט-רס"ו, "ארחות שבת" א' ס"א)

האם מותר לחמם סופגניה עם ריבה, במקום שהיד סולדת בו?

רבי שלמה זלמן התיר, הריבה נחשבת לדבר יבש, וגם רובו יבש. **רבי ישראל יעקב** הורה לאסור, ולא שייך בו ההיתר דרובו יבש, כיון שלא נילוש עם הריבה, והריבה מרוכזת במקום אחד בלבד. ("מאור השבת" ח"א עמ' תנ"ג, ח"ב עמ' קס"ה, תק"ח)

האם מותר להניח חלה קפואה על דוד, שהכפור ימס על ידי זה?

הגרש"ז השיב לאסור, כיון שהכפור מתבשל לפני האידיז.

והגר"י פישר התיר, דאינו צריך למים, ובוודאי הוי דבר שאינו מתכוון ומלש"אצ"ג ומתעסק, ומותר להניח אף על מיחם שהיד סולדת בו, דכיון שהם מתאדים והולכים אין שום חשש בישול. (שו"ת "אבן ישראל" ח"כ"ט, "מאור השבת" ח"א ח"ב מכתבים)

מכסה סיר שהוא לח מאדי התבשיל, והטיפות הצטננו לגמרי,

האם מותר להחזירו כך, או צריך לנגבו קודם שישכנסו?

רבי שלמה זלמן כתב: יש להקפיד שהמכסה יהיה יבש, פן יטפטפו הטיפות לסיר, ויש בזה משום בישול אחר בישול.

ואילו רבי ישראל יעקב הורה שישפוך את המים מהמכסה אבל לא צריך לטרוח לנגבו, דזה מתעסק ופס"ר ומלאכה שאצ"ג וכלאחר יד. ('שמירת שבת כהלכתה' א' צ"ד, "מאור השבת" ח"ב עיי"ש)

"כי תשא את ראש בני ישראל"

ביאור פיוטו של רבי אלעזר הקליר ב"שבת שקלים"

'אוֹמֵן בשמעו כי תשא את ראש חל ויחת' - משה כאשר שמע שצריך לספור את ישראל פחד - 'עם לא ימד ולא יספר'. אמר לו הקב"ה 'ראשי שמותם לחשבון תעלה' - קח את האות הראשונה של השבטים: ראובן שמעון יהודה יששכר זבולון זין נפתלי גד אשר יוסף בנימין - 'מידת מנינם בידך תעלה!' ממצרים יצאו שש מאות אלף, בעגל מתו שלשת אלפים איש, ונתרו 597 אלף. צירוף אותיות אלו עולה 1597. (מורה"ר נ"ש)